

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ДИНАМІЦІ МІЖНАРОДНИХ КОНФЛІКТІВ: АНАЛІЗ ЕСКАЛАЦІЙНИХ І СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ЕФЕКТІВ

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE DYNAMICS OF INTERNATIONAL CONFLICTS: ANALYSIS OF ESCALATORY AND STABILIZING EFFECTS

Пархомчук О.С.,

доктор політичних наук,

професор кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики

Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Коппель О.А.,

доктор історичних наук,

професор кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики

Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Пархомчук А.Д.,

доктор філософії,

доцент кафедри міжнародних відносин

Навчально-наукового інституту психології та соціальних наук

Міжрегіональної академії управління персоналом

Стаття присвячена комплексному аналізу двоїстої ролі штучного інтелекту (ШІ) у міжнародних конфліктах, досліджуючи його потенціал як фактору, що може одночасно сприяти їх ескаляції або стабілізації. Дослідження спирається на ключові теоретичні підходи міжнародних відносин – реалізм, лібералізм і конструктивізм, які дозволяють розкрити різні аспекти впливу ШІ на глобальну безпеку. Для ілюстрації теоретичних положень наводяться емпіричні приклади з сучасних криз, зокрема в Україні, де ШІ застосовується у військових технологіях і дезінформаційних кампаніях, на Тайвані, де технологічна конкуренція загострює геополітичну напругу, та в Африці, де ШІ використовується для прогнозування конфліктів і гуманітарних операцій.

У статті детально розглядаються механізми, через які ШІ може посилювати міжнародні конфлікти. Серед них – розвиток автономної зброї, яка підвищує летальність і непередбачуваність бойових дій, кібератаки, що загрожують критичній інфраструктурі, та дезінформація, яка підриває суспільну довіру й дестабілізує політичні системи. Водночас ШІ має потенціал для стабілізації: прогнозування криз на основі великих даних, підтримка миротворчих операцій через аналіз ризиків і дипломатія даних, що сприяє кращому взаєморозумінню між сторонами.

Особливу увагу приділено етичним і правовим викликам, пов'язаним із ШІ, таким як проблема відповідальності за рішення автономних систем і відсутність міжнародного регулювання. Ці фактори ускладнюють геополітичні наслідки: асиметрію сил між державами, транскордонні ефекти від використання ШІ та формування нових альянсів, заснованих на технологічній перевазі.

Для оцінки майбутнього впливу ШІ запропоновано три сценарії: оптимістичний, де глобальна співпраця спрямовує ШІ на мирні цілі; песимістичний, де технологічна гонка призводить до хаосу; гібридний, що поєднує обидва аспекти.

У висновках автори наголошують на необхідності розробки міжнародних норм регулювання ШІ, які б унеможливили його зловживання, а також на важливості зменшення технологічної нерівності між країнами.

Ключові слова: Штучний інтелект (ШІ), міжнародні кризи, міжнародні відносини, конфлікти, кібервійни, геополітика, етичне регулювання.

The article is dedicated to a comprehensive analysis of the dual role of artificial intelligence (AI) in international conflicts, exploring its potential as a factor that can simultaneously contribute to their escalation or stabilization. The study draws on key theoretical approaches in international relations—realism, liberalism, and constructivism—which enable an examination of the multifaceted impact of AI on global security. To illustrate these theoretical perspectives, empirical examples from contemporary crises are provided, including Ukraine, where AI is employed in military technologies and disinformation campaigns; Taiwan, where technological competition exacerbates geopolitical tensions; and Africa, where AI is utilized for conflict prediction and humanitarian operations.

The article thoroughly examines the mechanisms through which AI can intensify international conflicts. These include the development of autonomous weapons, which increase the lethality and unpredictability of combat; cyberattacks, which threaten critical infrastructure; and disinformation, which undermines societal trust and destabilizes political systems. At the same time, AI offers potential for stabilization: crisis forecasting based on big data, support for peacekeeping operations through risk analysis, and data-driven diplomacy that fosters better mutual understanding between parties.

Special attention is given to the ethical and legal challenges associated with AI, such as the issue of accountability for decisions made by autonomous systems and the lack of international regulation. These factors complicate geopolitical consequences, including power asymmetries between states, cross-border effects of AI use, and the formation of new alliances based on technological superiority.

To assess the future impact of AI, three scenarios are proposed: an optimistic one, where global cooperation directs AI toward peaceful purposes; a pessimistic one, where a technological race leads to chaos; and a hybrid scenario combining elements of both.

In their conclusions, the authors emphasize the need to develop international norms for regulating AI to prevent its misuse and highlight the importance of reducing technological inequality between countries.

Key words: Artificial Intelligence (AI), international crises, conflicts, cyber wars, geopolitics, ethical regulation, international relations.

Постановка проблеми. Сучасний світ перебуває на порозі нової технологічної революції, де штучний інтелект (ШІ) дедалі активніше проникає в усі сфери людського життя, зокрема на арену міжнародних відносин і конфліктів. ШІ змінює не лише способи ведення війн, а й підходи до їх запобігання та врегулювання. У той час як одні бачать у ньому інструмент для підвищення безпеки та стабільності, інші попереджають про ризик неконтрольованої ескалації, викликаной непередбачуваними діями машин чи геополітичною конкуренцією за технологічне домінування. Ця двоїстість ШІ – як зброї та як миротворця – робить його центральним елементом дискусій про майбутнє глобального порядку.

Актуальність теми зумовлена швидким розвитком ШІ-технологій та їх інтеграцією в стратегії держав, міжнародних організацій і навіть недержавних акторів. Кібератаки, автономні дрони на полях бою чи системи аналізу великих даних для дипломатичних переговорів уже стали реальністю. Водночас відсутність чітких міжнародних норм і етичних рамок для використання ШІ в конфліктах породжує невизначеність: чи здатен він стати стабілізатором у кризових ситуаціях, чи, навпаки, прискорить ескалацію до масштабів, яких людство ще не знало. Приклади, такі як російсько-українська війна чи напруга в Індо-Тихоокеанському регіоні, лише підкреслюють нагальність цього питання.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Останні дослідження та публікації розглядають різні аспекти впливу штучного інтелекту (ШІ) на міжнародні конфлікти та глобальну політику. Зокрема, Юбо Л. [11, с. 71], Гарсія Є. [9, с. 10], Буррі Т. [12, с. 4], Забара І., Деркач О. [8, с. 241] та інші досліджують роль ШІ у військовій сфері, дипломатії та міжнародному праві, аналізують використання ШІ у військових цілях, підкреслюючи необхідність міжнародного регулювання цих технологій. Акцент робиться на теоретичних питаннях щодо здатності міжнародного права врегулювати використання ШІ у військовій сфері.

Вплив ШІ на дипломатичну сферу також є предметом уваги дослідників. Українські науковці Піпченко Н. [4, с. 4], Коппель О., Пархомчук О.С. [10, с. 70] розглядають наслідки впровадження ШІ для міжнародних відносин та світової політики, а також його потенціал як інструменту дипломатії.

Юристи Української Гельсінської спілки з прав людини (УГСПЛ) дослідили питання регулювання застосування систем ШІ у військових цілях, підкреслюючи обмеження, які накладає міжнародне гуманітарне право на використання таких систем під час війни.

Ці дослідження підкреслюють важливість комплексного підходу до вивчення впливу ШІ на міжнародні конфлікти, враховуючи як потенційні ризики, так і можливості для стабілізації глобальної політики.

Незважаючи на значну кількість досліджень впливу штучного інтелекту (ШІ) на міжнародні конфлікти, є кілька аспектів, які залишаються недостатньо вивченими. Наприклад так звані невидимі механізми ескалації конфліктів, ШІ в інформаційній війні та маніпуляції громадською думкою, вплив ШІ на міжнародну стабільність та нерівність, використання ШІ як інструмента миротворчості та дипломатії. Потенціал для запобігання конфліктам та дипломатичних рішень за допомогою ШІ залишається нерозкритим

Виділення невирішених раніше аспектів проблеми, яким присвячується стаття. Розуміння ролі штучного інтелекту у міжнародних кризах вимагає теоретичного осмислення його місця в системі глобальних відносин. ШІ є технологією подвійного призначення, що одночасно може слугувати як інструментом посилення конфліктів, так і засобом їх розв'язання. Ця двоїстість потребує інтеграції технологічного аналізу з основними парадигмами міжнародних відносин – реалізмом, лібералізмом і конструктивізмом, а також звернення до історичних аналогій, які допомагають контекстуалізувати його вплив.

Формулювання цілей статті. Метою цієї статті є аналіз ролі ШІ як фактора у динаміці міжнародних криз. Ми розглянемо, як автоматизація може сприяти ескалації конфліктів через технологічну асиметрію та кіберзагрози, а також як вона здатна стабілізувати ситуацію завдяки прогнозуванню, координації та зменшенню людських помилок. Дослідження спиратиметься на теоретичні концепції міжнародних відносин, емпіричні приклади та оцінку поточних технологічних можливостей ШІ. У підсумку ми прагнемо окреслити, чи є ШІ інструментом миру, чи новим фронтом глобального протистояння, і які кроки необхідні для управління його впливом у майбутньому.

Цілі статті: Проаналізувати ескалаційний вплив ШІ на міжнародні кризи. Дослідити, як штучний інтелект може сприяти загостренню міжнародних конфліктів через асиметрію, і кіберзагрози. Визначити стабілізаційний потенціал ШІ. Оцінити можливості штучного інтелекту у прогнозуванні криз, координації миротворчих зусиль і зменшенні людських помилок у процесах ухвалення рішень. Окреслити необхідні кроки для міжнародного управління впливом ШІ.

Виклад основного матеріалу дослідження. ШІ, подібно до ядерних технологій чи кібернетичних систем, має потенціал для використання як у мирних, так і в деструктивних цілях. З одного боку, ШІ може оптимізувати логістику миротворчих місій чи прогнозувати гуманітарні кризи, сприяючи стабільності. З іншого – автономні бойові системи чи ШІ-керовані кібератаки здатні дестабілізувати міжнародний порядок, створюючи нові загрози для безпеки. Ця амбівалентність робить ШІ унікальним об'єктом дослідження, адже його вплив залежить від контексту застосування та суб'єктів, які його контролюють.

Підходи до ШІ у парадигмах міжнародних відносин різняться. Реалізм розглядає ШІ як черговий етап у гонці озброєнь, де держави прагнуть максимізувати свою силу та безпеку. У цьому контексті ШІ стає фактором ескалації, оскільки технологічна перевага однієї країни (наприклад, США чи Китаю) сприймається іншими як загроза, що провокує асиметричні відповіді чи превентивні дії. Лібералізм, навпаки, акцентує на потенціалі ШІ для співпраці: через міжнародні інституції, такі як ООН, технології можуть сприяти спільному вирішенню глобальних проблем, наприклад, кліматичних криз чи конфліктів. Конструктивізм підкреслює роль норм і ідентичностей: сприйняття ШІ як “загрози” чи “можливості” залежить від соціально сконструйованих наративів, що формуються в процесі взаємодії держав і суспільств.

Стабільність у міжнародних відносинах часто асоціюється з передбачуваністю та балансом сил, тоді як ескалація – з порушенням цього балансу через неконтрольовані фактори. ШІ може впливати на обидва процеси. Наприклад, його здатність до швидкого аналізу даних підвищує передбачуваність криз, сприяючи стабільності.

Проте непрозорість рішень ШІ або його автономність у бойових системах можуть призводити до випадкових чи непередбачуваних дій, що загострюють конфлікти. «Військова мілітаризація штучного інтелекту може призвести до помилкової або випадкової ескалації конфліктів. Це стосується сценаріїв, коли впро-

вадження штучного інтелекту у військовій сфері викликає конфлікти через неправильне тлумачення, помилки або непередбачувану природу машин.» [1, с. 11]

Сучасні технології штучного інтелекту (ШІ) дедалі частіше застосовуються в системах прийняття рішень, особливо в умовах кризових ситуацій, таких як міжнародні конфлікти. Завдяки здатності швидко обробляти величезні масиви даних і пропонувати оптимальні стратегії, ШІ може підвищити ефективність реагування. Проте таке використання технологій має й зворотний бік. Автоматизовані системи, які спираються виключно на логіку й статистичні моделі, можуть недооцінювати складність людської природи та соціальних взаємодій. Наприклад, у конфліктних ситуаціях ключову роль відіграють не лише факти й цифри, а й емоційні реакції сторін, їхні історичні наративи та культурні особливості. Ігнорування цих факторів може призвести до хибних висновків і передчасних дій, які замість деескалації лише погіршать ситуацію. Як зазначається: “Використання штучного інтелекту в системах прийняття рішень може призвести до швидшої ескалації конфліктів, оскільки алгоритми можуть не враховувати людські емоції та культурні контексти”. [5, с. 300] Ця думка підкреслює необхідність збалансованого підходу до інтеграції ШІ у вирішення конфліктів, де технології доповнюють, а не замінюють людське судження. Таким чином, ШІ, попри свої переваги, може ненавмисно стати каталізатором напруги там, де людський підхід дозволив би уникнути загострення.

Теорія стримування, яка була ключовою в епоху холодної війни, також трансформується: якщо ядерна зброя базувалася на взаємному страху, то ШІ вводить елемент невизначеності, ускладнюючи стратегічні розрахунки.

ШІ дедалі частіше розглядається як каталізатор міжнародних криз через його здатність прискорювати конфліктні процеси, створювати нові загрози та ускладнювати контроль над ситуацією. Від автономних бойових систем до кібератак і дезінформаційних кампаній, ШІ відкриває можливості для ескалації, яка може бути як навмисною, так і ненавмисною. ШІ може суттєво змінити характер сучасних військових конфліктів, надаючи нові можливості для ведення війни, але також створюючи ризики ескалації. [2, с.3].

Одним із найвиразніших проявів ШІ як фактора ескалації є розробка летальних автономних систем, таких як бойові дрони чи роботизовані платформи, які можуть діяти без прямого людського контролю. Такі технології знижують поріг для початку військових дій, адже автоматизація зменшує людські втрати для атакуючої

сторони, роблячи агресію менш “затратною”. Наприклад, у конфлікті в Нагірному Карабасі 2020 року Азербайджан використав дрони з елементами ШІ для завдання ударів, що змінило баланс сил і прискорило ескалацію.

Водночас ризик неконтрольованої автономії, наприклад помилкового розпізнавання цілей, може призвести до випадкових атак на цивільні об’єкти, провокуючи міжнародний резонанс і подальше загострення. Автономні системи озброєння можуть призвести до зменшення людської відповідальності у військових діях, що підриває основи міжнародного гуманітарного права.” [2, с. 2]

ШІ значно підсилює потенціал кібератак, які стають невід’ємною частиною сучасних конфліктів. Алгоритми можуть автономно виявляти вразливості в критичній інфраструктурі: електромережах, фінансових системах чи системах управління і здійснювати атаки з безпрецедентною швидкістю. Прикладом є кібератаки на українську енергосистему в 2015–2016 роках, які, хоча й не були повністю ШІ-керованими, демонструють масштаб руйнувань.

У поєднанні з ШІ кіберзброя здатна паралізувати економіку чи оборону країни, змушуючи її до негайної відповіді, що загострює конфлікт до транскордонного рівня.

ШІ-генерований контент, зокрема глибокі фейки (deepfakes) та автоматизовані дезінформаційні кампанії, є потужним інструментом ескалації політичної нестабільності. Такі технології дозволяють швидко поширювати фальшиві наративи, підриваючи довіру до урядів чи міжнародних інституцій. Під час виборів у США 2020 року вже фіксувалися спроби використання ШІ для маніпуляцій, а в умовах гібридних конфліктів (як-то російсько-український) дезінформація, підкріплена ШІ, стає зброєю для дестабілізації цілих регіонів.

Глобальна конкуренція за лідерство в ШІ-технологіях між такими державами, як США, Китай і Росія, сама по собі є фактором ескалації. Ця “гонка ШІ” нагадує холодну війну, але з менш чіткими правилами. Китай, наприклад, інвестує мільярди в ШІ для військових цілей, тоді як США розробляють системи, спрямовані на технологічну перевагу. Таке змагання створює атмосферу недовіри.

Особливістю ШІ є його непередбачуваність, зокрема через проблему, коли навіть розробники не можуть повністю пояснити логіку рішень алгоритмів. У кризових ситуаціях це може призвести до ненавмисних інцидентів.

Попри здатність штучного інтелекту (ШІ) загострювати конфлікти, він також має значний потенціал для стабілізації міжнародних криз. Ефективне використання ШІ в міжнародних

відносинах може сприяти стабілізації конфліктів через покращення комунікації та зменшення непорозумінь між сторонами. [3, с. 64]

Однією з найсильніших сторін ШІ є його здатність аналізувати величезні обсяги даних для передбачення потенційних конфліктів. Алгоритми машинного навчання можуть виявляти закономірності в соціальних, економічних чи політичних подіях, які передують кризам. Наприклад, уже використовують ШІ для моніторингу новин і соціальних мереж, щоб прогнозувати нестабільність у реальному часі. Тобто як зазначається “штучний інтелект може стати інструментом стабілізації, якщо його використовувати для аналізу даних та прогнозування конфліктів, що дозволяє вжити превентивних заходів.” [7, с. 4]

У 2022 році подібні системи допомогли передбачити ескалацію протестів у Шрі-Ланці, давши змогу міжнародним організаціям підготувати гуманітарну відповідь. Таке раннє попередження дозволяє вживати превентивні заходи, зменшуючи ризик переростання локальних проблем у міжнародні кризи.

ШІ може оптимізувати миротворчі зусилля, підвищуючи їхню ефективність і точність. Наприклад, у місіях ООН в Африці (як-от у Малі чи Південному Судані) дрони з ШІ-аналітикою використовуються для моніторингу зон конфлікту, виявлення незаконних перевезень зброї чи переміщень бойовиків. Це дозволяє миротворцям швидше реагувати на загрози та уникати ескалації. Крім того, ШІ може координувати логістику гуманітарної допомоги – від розподілу ресурсів до планування маршрутів у небезпечних зонах, – що сприяє стабілізації регіону та зменшенню страждань цивільного населення.

У сфері дипломатії ШІ відкриває нові можливості для аналізу переговорних позицій і пошуку компромісів. Алгоритми можуть обробляти історичні дані, тексти угод і заяви сторін, пропонуючи сценарії вирішення конфліктів. Наприклад, під час переговорів щодо ядерної програми Ірану в 2015 році аналітичні інструменти (хоча й не повноцінний ШІ того часу) допомагали моделювати економічні наслідки санкцій і угод. Сучасний ШІ здатен піти далі, прогнозуючи реакцію сторін на пропозиції в реальному часі, що може прискорити деескалацію, як-от у потенційних кризах у Корейському півострові чи Тайванській протоці.

Людський фактор часто є причиною ескалації через емоційні рішення чи недостатню інформацію. ШІ, завдяки своїй об’єктивності та швидкості, може мінімізувати такі ризики. Наприклад, у системах протиповітряної оборони ШІ здатен точніше розпізнавати цілі, уникаючи траге-

дій, на кшталт збиття рейсу PS752 іранськими силами в 2020 році через людську помилку.

Використання штучного інтелекту (ШІ) у міжнародних кризах породжує серйозні етичні дилеми, зокрема щодо відповідальності за його дії. Якщо автономна система, наприклад, дрон із ШІ, помилково атакує цивільні об'єкти, хто несе провину – розробники, оператори чи сама технологія? Непрозорість алгоритмів ускладнює встановлення причинності, а відсутність чітких етичних стандартів загрожує порушенням прав людини.

Крім того, ШІ-генерована дезінформація чи кібератаки можуть підривати довіру до демократичних інститутів, ставлячи під сумнів моральність таких технологій у конфліктах. Правові виклики пов'язані з браком міжнародного регулювання ШІ. [4, с. 19] Це дозволяє державам і недержавним акторам використовувати ШІ без чітких обмежень, підвищуючи ризик ескалації та підриваючи глобальну безпеку. "Етичні питання, пов'язані з використанням штучного інтелекту в конфліктах, вимагають ретельного розгляду, оскільки неправильне використання може призвести до непередбачуваних наслідків. [6, с. 50]

Війна в Україні з 2014 року, особливо після повномасштабного вторгнення Росії у 2022 році, стала яскравим прикладом двоїстої ролі ШІ. З одного боку, ШІ сприяв ескалації: російські кібератаки на українську інфраструктуру, ймовірно, підсилені алгоритмами для пошуку вразливостей, завдали значної шкоди енергосистемі та комунікаціям, загострюючи конфлікт. З іншого боку, ШІ допомагав стабілізації: західні компанії, такі як Palantir, надавали Україні аналітику на основі ШІ для обробки супутникових знімків і координації оборони, що дозволило ефективніше протистояти агресору та уникати хаотичної ескалації.

Напруга довкола Тайваню, особливо після 2020-х років, ілюструє потенціал ШІ як стабілізуючого фактора через прогнозування. Аналітичні системи, які використовують ШІ для моніторингу китайських військових маневрів, переміщень флоту та риторики в соціальних мережах, дозволяють США та їхнім союзникам передбачати можливі точки ескалації. Наприклад, у 2023 році ШІ-моделі, застосовані аналітичними центрами, допомогли спрогнозувати зростання активності Китаю в Тайванській протоці після візиту американських політиків, що дало час для дипломатичних маневрів. Однак конкуренція за ШІ-домінування між США і Китаєм у цьому регіоні також підживлює гонку озброєнь, що може дестабілізувати ситуацію в довгостроковій перспективі.

Операції ООН у Африці, зокрема в Демократичній Республіці Конго (ДРК) та Південному

Судані, демонструють стабілізуючий потенціал ШІ. У 2020-х роках миротворчі місії почали використовувати дрони з ШІ для моніторингу зон конфлікту, виявлення незаконних груп і забезпечення безпеки гуманітарних коридорів.

Конфлікт між Індією та Пакистаном, зокрема в кіберпросторі, показує ескалаційний потенціал ШІ. У 2019 році після теракту в Пулвамі обидві країни обмінялися кібератаками, а до 2020-х років ШІ почав відігравати роль у створенні складніших атак. Індійські ШІ-системи, ймовірно, використовувалися для аналізу пакистанських мереж, тоді як Пакистан застосовував автоматизовані інструменти для дезінформації в соціальних мережах, підбурюючи внутрішню напругу в Індії.

Це різноманітні приклади демонструють як ескалаційний, так і стабілізуючий вплив ШІ на міжнародні конфлікти.

Штучний інтелект (ШІ) не лише трансформує способи ведення конфліктів, а й змінює геополітичний ландшафт, впливаючи на розподіл сил, транскордонні відносини та формування нових альянсів. Його інтеграція в стратегії держав створює як можливості для співпраці, так і ризики посилення напруги, формуючи майбутній глобальний порядок. Це потребує аналізу ключових геополітичних наслідків використання ШІ в контексті міжнародних криз.

ШІ поглиблює розрив між державами з розвиненими технологіями та тими, що не мають доступу до таких ресурсів. США, Китай і країни ЄС, які інвестують у ШІ для військових і цивільних цілей, зміцнюють своє домінування, тоді як менш розвинені країни стають залежними від імпорту технологій або вразливими до зовнішнього тиску. Наприклад, країни Африки чи Південної Азії, які не можуть самостійно розробляти ШІ, ризикують опинитися в ролі "цифрових колоній", що посилює глобальну нерівність. Ця асиметрія може провокувати локальні конфлікти, коли слабші держави вдаються до асиметричних відповідей, таких як кібератаки чи альянси з недержавними акторами.

Використання ШІ у кризах часто має транскордонний характер, ускладнюючи їх локалізацію. Кібератаки, керовані ШІ, можуть зачіпати кілька країн одночасно, як це було з вірусом NotPetya у 2017 році, який, хоч і був спрямований проти України, вплинув на глобальні ланцюги постачання. Аналогічно, автономні бойові системи, розгорнуті в прикордонних зонах (наприклад, між Індією та Пакистаном), можуть ненавмисно перетнути кордони, викликаючи міжнародні інциденти. Такі ефекти підривають традиційні механізми стримування та вимагають нових підходів до управління кризами, що враховують глобальну взаємопов'язаність.

ШІ стимулює формування нових геополітичних коаліцій, заснованих на технологічній співпраці чи протистоянні. Наприклад, країни НАТО активно координують розробку ШІ для оборони, створюючи блок, орієнтований на стримування Росії та Китаю. Водночас Китай просуває свій “Цифровий шовковий шлях”, пропонуючи ШІ-технології країнам Азії та Африки, що зміцнює його вплив у цих регіонах. Такі альянси можуть стабілізувати відносини всередині блоків, але водночас загострюють конкуренцію між ними.

Штучний інтелект (ШІ) як технологія з двоїстим потенціалом може суттєво вплинути на майбутнє міжнародних криз, залежно від того, як людство вирішить його застосовувати та регулювати.

Пропонуємо можливі сценарії, за якими буде здійснюватись вплив ШІ на міжнародні конфлікти.

У першому сценарії міжнародна спільнота досягає консенсусу щодо регулювання ШІ, створюючи глобальні норми під егідою ООН. Держави співпрацюють у використанні ШІ для прогнозування криз, координації миротворчих операцій і боротьби з транскордонними загрозами, такими як зміна клімату чи пандемії.

Другий сценарій передбачає що ШІ може стати джерелом хаосу через відсутність регулювання та гонку озброєнь. Автономні бойові системи, доступні не лише державам, а й недержавним акторам, провокують частіші інциденти, як-от випадкові атаки через помилки алгоритмів. Конкуренція між США, Китаєм і Росією переростає у “ШІ-холодну війну”, де кожна сторона використовує технологію для дестабілізації суперників.

В третьому, більш імовірному сценарії, майбутнє буде гібридним. ШІ одночасно сприятиме стабільності та ескалації залежно від регіону й контексту. Великі держави домовляться про часткове регулювання (наприклад, заборону певних видів автономної зброї), але конкуренція за технологічне лідерство триватиме. У розви-

нених країнах ШІ допомагатиме прогнозувати й гасити кризи, тоді як у зонах слабкого врядування (наприклад, на Близькому Сході) він підживлюватиме локальні конфлікти через доступність технологій для бойовиків. Геополітичні альянси зміцняться навколо ШІ-кооперації, але асиметрія між “технологічними” та “нетехнологічними” державами поглибитись, створюючи нові осередки напруги.

Майбутні сценарії показують, що вплив ШІ на міжнародні кризи залежить від людських рішень, від співпраці до конфронтації.

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Штучний інтелект (ШІ) є технологією з двоїстим потенціалом, здатною як загострювати міжнародні кризи, так і сприяти їх вирішенню.

Етичні та правові виклики, зокрема відповідальність за дії ШІ і прогалини в міжнародному законодавстві, ускладнюють його інтеграцію в управління кризами. Геополітичні наслідки – асиметрія сил, транскордонні ефекти та нові альянси – підкреслюють, що ШІ переформатує глобальний порядок, створюючи як можливості, так і загрози.

Майбутні сценарії вказують на точку біфуркації від стабільності через кооперацію до хаосу через неконтрольоване суперництво, з гібридним підходом як найбільш імовірним результатом.

Для балансування ризиків і можливостей ШІ необхідні скоординовані дії, зокрема: розробка міжнародного договору під егідою ООН щодо використання ШІ в конфліктах, включаючи заборону найнебезпечніших автономних систем; створення глобальної платформи для обміну ШІ-технологіями з країнами, що розвиваються, зменшуючи асиметрію; посилення прозорості алгоритмів через стандарти етичного програмування. Подальші дослідження мають зосередитися на технічних межах ШІ, його соціальних наслідках і стратегіях адаптації до гібридного майбутнього, щоб зробити його інструментом миру, а не новим фронтом протистояння.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Niazi L. Militarization of Artificial Intelligence and Implications for the Global Security. A Strategic Theory Perspective. *Social Sciences Spectrum*. Vol. 4(1). 2025. P.21-29
2. Sliwinski K. Artificial Intelligence and International Military Conflicts – the case of war in Ukraine. *World and New World Journal*. 2024. P.3 URL: <https://www.worldnewworld.com/page/content.php?no=3970> (Last accessed 01.03.2025).
3. Pavić A., Beriša H. Artificial intelligence and national security strategy development. *Challenges and perspectives. Nacionalni interes*. Vol. 48 (2). 2024. P. 53-75.
4. Піпченко Н., Акопов А. Міжнародне регулювання правових та етичних аспектів використання штучного інтелекту. *Вісник: Міжнародні відносини*. Vol. 59(2). 2024. С. 17-21 URL: <https://intern.bulletin.knu.ua/article/view/3075/2996> (Last accessed: 02.03.2024).
5. Heuer R. Psychological Operations: Principles and Case Studies. New York: Routledge. 2016. P. 376.

6. Stanley A. Misinformation and Deception in Warfare: The Ethical Dilemma. *Journal of Military Ethics*. Vol.12(1). 2015. P. 45-60.
7. Briggs R., Jenkins T. The Role of Cyber Warfare in Modern PSYOPS. *Cybersecurity Journal*. Vol. 22(4). 2014. P. 233-247.
8. Забара І., Деркач О. Технології військового штучного інтелекту: сучасні міжнародно-правові напрямки наукових досліджень. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2024. С. 241-245.
9. Garcia E. Artificial Intelligence Peace and Security: Challenges for International Humanitarian Law. 2019. *Cadernos de Política Exterior* nº 8, Instituto de Pesquisa de Relações Internacionais P. 1-16. URL: <https://ssrn.com/abstract=3595340> (Last accessed 04.03.2025).
10. Пархомчук О., Коппель О., Пархомчук А. Штучний інтелект у сучасних військових конфліктах: зміна балансу сил на глобальній арені. VI міжнародна науково-теоретична конференція: Modernization of science and its influence on global processes. 2024. P. 69-71.
11. Yubo L. Artificial intelligence and International Law in the *Context of Information Globalization: the problem of Technological Hegemony as an example*. P. 75-80. 2024. URL: <https://www.ewadirect.com/proceedings/Inep/article/view/17962/pdf> (Last accessed 04.03.2025)
12. Burri T. International law and artificial intelligence. *German Yearbook of International Law. German Yearbook of International Law. Duncker & Humblot*. Vol.60. 2019. P. 91-108. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3060191 (Last accessed 04.03.2025).